

**Birleşmiş Milletler
Medeni ve Siyasi Haklara ilişkin Uluslararası Sözleşme**

Dağıtım: Genel
7 Ocak 2015
Orijinal: İngilizce

İnsan Hakları Komitesi

Başvuru No: 2053/2011

Komite tarafından 112. oturumda (7-31 Ekim 2014) kabul edilen görüşler

<i>Başvurucu:</i>	B.L. (Balmain for Refugees tarafından temsil edilmektedir)
<i>Mağdur olduğu iddia edilen kişi:</i>	Başvurucu
<i>Taraf Devlet:</i>	Avustralya
<i>Başvuru tarihi:</i>	15 Nisan 2011 (ilk başvuru)
<i>Belge referansı:</i>	Özel Raportörün içtüzüğün 92. ve 97. maddesi kapsamındaki kararı taraf Devlet'e 26 Nisan 2011'de iletilmiştir (yazılı belge biçiminde hazırlanmamıştır).
<i>Görüşlerin kabul edilme tarihi:</i>	16 Ekim 2014
<i>Konu:</i>	Senegal'e iade
<i>Esasa ilişkin meseleler:</i>	Yaşam hakkı; zalimane, insanlıkdışı veya onur kırıcı muamele veya cezadan korunma hakkı; düşünce, vicdan ve din özgürlüğü
<i>Usule ilişkin meseleler:</i>	Yetersiz gerekçelendirme; iç hukuk yollarının tüketilmemesi; konu bakımından (<i>ratione materiae</i>) kabuledilemezlik
<i>Sözleşme maddeleri:</i>	6, 7 ve 18. madde
<i>İhtiyari Protokol maddeleri:</i>	2, 3 ve 5(2)(b). madde

**Medeni ve Siyasi Haklara ilişkin Uluslararası Sözleşme'nin
İhtiyari Protokolü 5. maddesi 4. fıkrası kapsamında
İnsan Hakları Komitesi tarafından kabul edilen görüşler (112. oturum)**

Başvuru No: 2053/2011

Başvurucu: B.L. (Balmain for Refugees tarafından temsil
edilmektedir)
Mağdur olduğu iddia edilen kişi: Başvurucu
Taraf Devlet: Avustralya
Başvuru tarihi: 15 Nisan 2011 (ilk başvuru)

İnsan Hakları Komitesi, Medeni ve Siyasi Haklara ilişkin Uluslararası Sözleşme'nin
28. maddesi uyarınca kurulmuş,

16 Ekim 2014 tarihinde *toplantı*,

Medeni ve Siyasi Haklara ilişkin Uluslararası Sözleşme'nin İhtiyari Protokolü
kapsamında B.L. adına İnsan Hakları Komitesi'ne sunulmuş olan 2053/2011 sayılı başvuruyu
görüşmüş,

Başvurucular ve taraf Devlet tarafından kendisine sunulan tüm yazılı bilgileri *dikkate
almış*,

Aşağıdaki kararı *kabul etmiştir*:

İhtiyari Protokol'ün 5. maddesi 4. fıkrası kapsamındaki görüşler

1.1 Başvurucu, 8 Ağustos 1978 doğumlu B.L. Senegal vatandaşıdır. Başvurusunu yaptığı
sırada Avustralya'da, menşe ülkesine derhal iade durumuyla karşı karşıya bulunmaktaydı.
Taraf Devlet'in kendisini Senegal'e geri göndermesi halinde Sözleşme'nin 6, 7 ve 18.
maddesi kapsamındaki haklarını ihlal edeceğini iddia etmektedir. Sözleşme ve İhtiyari
Protokol Avustralya açısından sırasıyla 13 Ağustos 1980 ve 25 Eylül 1991 tarihlerinde
yürürlüğe girmiştir. Başvurucu Balmain for Refugees adlı kuruluş tarafından temsil
edilmektedir.

1.2 26 Nisan 2011 tarihinde, yeni başvurular ve ihtiyati tedbirler Özel Raportörü, Komite
adına hareket ederek taraf Devlet'ten, başvurusu Komite tarafından değerlendirilmekte iken
başvurucuyu Senegal'e iade etmemesini talep etmiştir. 20 Aralık 2011 tarihinde taraf Devlet,
Komite'ye, başvurunun Avustralya'da kaldığını bildirmiştir.

· Somut başvurunun incelenmesine Komite'nin şu üyeleri katılmıştır: Yadh Ben Achour, Christine Chanet,
Ahmad Amin Fathalla, Cornelis Flinterman, Yuji Iwasawa, Gerald L. Neuman, Víctor Manuel Rodríguez-
Rescia, Fabián Omar Salvioli, Dheerujlall B. Seetulsingh, Anja Seibert-Fohr, Yuval Shany, Konstantine
Vardzelashvili, Margo Waterval ve Andrei Paul Zlătescu.

Komite üyeleri Gerald L. Neuman ile Yuji Iwasawa'nın (katılan), Dheerujlall B. Seetulsingh'in (katılan) ve
Fabián Omar Salvioli'nin (katılan) ortak görüşü işbu belgenin sonuna eklenmiş bulunmaktadır.

Geçmişteki olaylar

2.1 Başvurucu Senegal'in Touba şehrinde, o sırada Müridiye tarikatına mensup olan ve halen de olmaya devam eden geniş ve dindar bir Müslüman ailenin çocuğu olarak dünyaya gelmiştir.

2.2 Başvurucu, 1994 yılı civarında birkaç arkadaşı aracılığıyla, kiliseye giden çocuklara yiyecek veren ve başkaca yardımlarda bulunan bir Hıristiyan örgütü olan Assemblies of God Church'ü (Tanrının Birlikleri Kilisesi) keşfetmiştir. İncil'e merak sarmış ve Hıristiyan olmaya karar vermiştir. 13 Kasım 1994'te vaftiz olmuştur. İslamiyet'ten Hıristiyanlığa geçmesi sebebiyle, babası, ağabeyleri ve komşuları İslamiyet'e geri dönmemesi halinde Müridiye tarikatından başvurusunun öldürülmesi yönünde bir fetva çıkartmasını isteyeceklerini söylemişlerdir. Kasım 1994'te belirlenemeyen bir tarihte, başvurusunun ailesi ve Müridiye tarikatına mensup birtakım kişiler başvurucuya saldırmış ve bu saldırı neticesinde başvuru günlerce yürüyemeyecek hale gelmiştir. Başvurucu ayrıca, sonrasında¹ babasının evinde üç gün boyunca, İslamiyet'e geri dönmesi için ona baskı yapmak amacıyla yemek verilmeden tutulduğunu öne sürmektedir. Babası, aileyi utandırdığını ve rezil ettiğini söylemiş ve Müslümanlığa dönmezse öldürülmesini istediğini ifade etmiştir.

2.3 1994 yılında belirlenemeyen bir tarihte, başvuru Touba'nın güneyinde bir şehir olan Kaolack'a giderek kaynakçı olarak iş bulmuştur. Kaolack'ta iken ailesi ve Müridiye tarikatından başka birtakım kişiler yerini tespit etmiş ve öldüresiye dövmüşlerdir.

2.4 Bir kez, başvuru Hıristiyan olduğu için Müridiye tarikatının kendisini öldüreceğini Senegal polisine bildirmiştir. Üst düzey bir polis memuru kendisine, bunun aile içi bir konu olması ve Müridiye tarikatının çok güçlü olması sebebiyle onu korumak adına polisin yapabileceği hiçbir şey olmadığını söylemiştir.²

2.5 Bir Hıristiyan rahip, başvurucuya güvenliği için Senegal'den ayrılmasını salık vermiş ve kendisine bu amaçla maddi destek sağlamıştır. Başvuru 14 Ekim 1998 tarihinde Güney Afrika'ya ulaşmıştır. Burada iş bulmak güç olduğundan başvuru sokakta satıcılık yapmıştır. Memleketini özlemiş ve bu yüzden 2006 yılında Senegal'e geri dönmüştür. Kaolack'ta kısa bir süreliğine eski işverenin yanında çalışmıştır. Fakat insanların gelip kendisini aradığını duyunca, saklanmaya başlamıştır. Başvuru burada kendisini güvende hissetmeyerek Nisan 2006'da Güney Afrika'ya geri dönmüştür.

2.6 Güney Afrika'da yabancı işçilere sergilenen düşmanca tutumlardan ötürü buradan ayrılarak 14 Ekim 2008 tarihinde Avustralya'ya ulaşmıştır.

2.7 9 Nisan 2009 tarihinde başvuru, 1958 Göçmenlik Yasası kapsamında bir koruma vizesi (XA sınıfı) almak amacıyla Göçmenlik ve Vatandaşlık Bakanlığı'na (DIAC) başvurmuştur. 8 Temmuz 2009'da DIAC, başvurusunun Mültecilerin Statüsüne ilişkin 1951 Sözleşmesi kapsamında Avustralya'nın koruma yükümlülüğü bulunan bir kişi niteliği taşıması sebebiyle kendisine koruma vizesi vermeyi reddetmiştir.

---

¹ Tarih belirtilmemiştir.

² Bu konuşmanın ne zaman ve nerede geçtiğine dair başvuru tarafından verilen bilgiler –birinci olaydan sonra Touba'da veya ikinci olaydan sonra Kaolack'ta– çelişkilidir. Başvuruyla birlikte sunulan 21 Ekim 2010 tarihli bir Yeminli İfadeye göre, bu konuşma birinci olaydan sonra meydana gelmiş ve polis memuru başvurucuyu Müridiye tarikatının “Touba'da çok güçlü” olduğu yönünde uyarmıştır.

2.8 24 Temmuz 2009 tarihinde başvuru, Mülteci İnceleme Mahkemesi'ne (RRT) DIAC kararının gözden geçirilmesi için başvurmuştur. 28 Ekim 2009 tarihinde RRT, DIAC'ın kararını onamıştır. RRT, başvuruçunun Hıristiyanlığa geçmesi ve bağlılığı hakkında inandırıcı ifadeler kullanan güvenilir bir tanık olduğunu tespit etmiştir. Mahkeme ayrıca, başvuruçunun Güney Afrika'da ve Avustralya'da kiliseye gitmeye devam etmiş olduğunu, bunu mültecilik talebini güçlendirmek amacıyla değil, orada huzur ve teselli bulduğu için yaptığını da kabul etmiştir. Mahkeme, ailesinin geçmişine ve aile üyeleriyle birlikte başka bazı yakınlarının İslamiyet'ten Hıristiyanlığa geçmesi sebebiyle kendisine karşı takınmış olduğu olumsuz tavra dair başvuruçunun dile getirdiği iddiaları da kabul etmiştir. Mahkeme, başvuruçunun ailesinden ve aile yakınlarından gelebilecek zararlardan ötürü korku beslediğine ve ailesinin ve yakınlarını Müridiye tarikatına mensup olduğuna yönelik ifadelerini de kabul etmiştir. Başvuruçunun, Hıristiyanlığa geçmiş olması sebebiyle iki kez ailesi ve onların yakınları tarafından saldırıya uğramış olduğu ve Güney Afrika'da 10 yıl geçirdikten sonra Senegal'e geri döndüğünde ailesinin halen onu aramakta olduğu yönündeki ifadelerini de kabul etmiştir. Ne var ki, ailenin ve yakınlarının bu şekilde hareket etme nedeninin, Müridiye tarikatına mensup olmaları değil, Hıristiyanlığa geçmesi sebebiyle başvuruçuyu cezalandırma arzularıyla ilgisi bulunduğunu saptamıştır. Mahkeme, başvuruçunun bu konudaki bağımsız ülke bilgileri ışığında, genel olarak Müridiye tarikatından gelecek bir zarara ilişkin sağlam gerekçelere dayanan bir korku beslediği düşüncesine katılmamıştır.

2.9 28 Ekim 2009 tarihinde, RRT karar mercii tarafından 1958 Göçmenlik Yasası'nın 417. maddesi uyarınca bakanlık müdahalesine ilişkin bir talepte bulunularak, başvuruçunun dosyasının müdahaleyi gerektirecek bir kamu yararı içeren nevi şahsına münhasır ve istisnai koşullar içerip içermediğinin değerlendirilmesi istenmiştir. Bu talep Bakan tarafından 4 Haziran 2010 tarihinde reddedilmiştir.

2.10 30 Ekim 2010 tarihinde başvuruçunun, 1958 Göçmenlik Yasası'nın 417. maddesi uyarınca bakanlık müdahalesine dair yeni bir talepte bulunmuştur. Bakanlık Müdahale Birimi başvuruçunun dosyasını 4 Şubat 2011 tarihinde değerlendirmiştir. Başvuruçunun durumunda daha önce değerlendirilmemiş yeni maddi meseleler uyandıran esaslı bir değişiklik bulunmadığı tespit edildiğinden, bu talep reddedilmiştir.

Şikâyet

3.1 Başvuruçunun, Müridiye tarikatı veya kendi ailesi tarafından, İslamiyet'ten Hıristiyanlığa geçmiş olduğu için öldürülme veya fiziksel zarara uğratılma korkusu yaşadığını dile getirmektedir.³ Senegal'de bir Hıristiyan olarak doğmuş olsaydı böylesi bir zulümle karşılaşmayacağını; hayatını tehlikeye atan şeyin din değiştirmiş olmasından kaynaklandığını eklemektedir. Başvuruçunun ayrıca, Senegal polislerinin kendisini koruyamayacağını ve ailesinin ve tarikatın kendisini öldürmesine engel olamayacağını da dile getirmiştir. Bu nedenle başvuruçunun, Sözleşme'nin 6. ve 7. maddeleri kapsamındaki haklarının Avustralya tarafından Senegal'e zorla geri gönderilmesi halinde çiğneneceğini öne sürmektedir.

3.2 Başvuruçunun Sözleşme'nin 18. maddesi kapsamındaki iddialarına ilişkin olarak, Senegal'e zorla geri gönderilecek olursa, Hıristiyanlık dininin gereklerini yerine getiremeyeceğini iddia etmektedir. Halihazırda her hafta kilisede ayine katıldığını ve düzenli olarak İncil'i okuduğunu eklemektedir. Kendisi inançlı bir Hıristiyan olup, Müslüman

---

³ Başvuruçunun Avustralya'daki Senegambia Derneği'nden (tarihsiz) ve Afrika Toplulukları Konseyi'nden (3 Eylül 2010 tarihli) bu iddiayı destekleyen beyanlar sunmaktadır.

inancına asla dönmeyecektir. Senegal'e geri gönderilecek olursa, kendi Müslüman ailesi ve Müridiye tarikatı mensupları tarafından, İslam'a geri dönmesi yönünde, ölüm tehdidi de dahil olmak üzere, baskıya tabi tutulacak ve böylelikle Hıristiyan inancından vazgeçmeye zorlanacaktır.

Taraf Devlet'in kabuledilebilirlik ve esas hakkındaki görüşleri

4.1 Taraf Devlet 20 Aralık 2011 tarihinde başvurunun kabuledilebilirliğine ve esasına ilişkin görüşlerini sunarak, Komite'yi başvurunun 6, 7 ve 18. maddeler kapsamındaki iddialarını kabuledilemez veyahut da esastan yoksun ilan etmeye çağırmıştır.

4.2 Taraf Devlet, başvurunun 9 Nisan 2009 tarihli koruma vizesi başvurusu değerlendirilirken, 1951 Sözleşmesi kapsamında koruma ihtiyacı bulunan bir kişi olmadığına kanaat getirildiğini ve bu kararın kendisine 8 Temmuz 2009'da bildirildiğini hatırlatmaktadır. 28 Ekim 2009 tarihinde RRT, başvurucuya bir koruma vizesi verilmemesi yönündeki ilk kararı onamıştır. 28 Ekim 2009'da RRT karar mercii dosyayı ayrıca Göçmenlik Yasası'nın 417. maddesi kapsamında insancıl nedenlerden ötürü değerlendirilmek üzere Göçmenlik ve Vatandaşlık Bakanlığı'na göndermiştir.⁴ Ancak 4 Nisan 2010 tarihinde başvurucuya, Bakanlığın bu dosyaya müdahale etmemeye karar verdiği bildirilmiştir.

4.3 27 Eylül 2010 tarihinde başvuru, "koşullarında meydana gelen esaslı bir değişikliğe" dayanarak bakanlığın müdahalesini isteyen ikinci bir yazılı talep sunmuştur. Başvuru şu hususlara atıfta bulunmuştur: (a) Vaftiz edilmesinin ardından ailesi bu durumu Müridiye tarikatına bildirme tehdidinde bulunmuş, İslamiyet'e geri dönmemesi halinde tarikatın kendisinin öldürülmesini emredeceği söylenmiştir; (b) başvuru 1994 yılında Touba'daki polis karakoluna başvurduğunda, üst düzey bir polis görevlisi kendisine polisin onu korumak için yapabileceği hiçbir şey olmadığını söylemiştir; (c) Senegal'e geri gönderilecek olursa, ailesi ve akrabaları Senegal'in çeşitli yerlerinde yaşadığından (Dakar, Touba, Kaolack ve Giorbel) onu bulacağı ve Müridiye tarikatına haber vererek öldürteceği için güvende olabileceği hiçbir yer bulunmamaktadır; (d) Müridiye tarikatı Senegal'de çok güçlü ve etkilidir; (e) başvuru kendisinin Touba'da Hıristiyanlığa geçmiş ilk kişi olduğunu düşünmektedir ve Müridiye tarikatı başkalarının din değiştirmesini engellemek için onu öldürmek istemektedir; (f) başvuru sağlıklı ve istihdam edilebilir durumdadır ve Avustralya toplumuna iyi uyum sağlayacaktır. Bu iddialardan hiçbiri yeni bir bilgi sunar veya başvurunun koşullarında herhangi bir değişikliğe delalet eder görülmemiştir. Bu nedenle 4 Şubat 2011 tarihinde, bakanlık müdahalesine ilişkin ikinci talebinin reddedildiği bildirilmiştir.

4.4 Temmuz 2011'de DIAC tarafından bakanlığın müdahalesine yönelik üçüncü bir talepte bulunularak, başvurunun Komite'ye yapmış olduğu başvuru temelinde koşullarının gözden geçirilmesi istenmiştir. Başvurucudan önem arz eden her türlü bilgiyi değerlendirilmek üzere sunması istenmiş, ancak bunu yapmamıştır. Bu son başvuru da, önem arz eden, güncel bilgilerin yanı sıra başvurunun durumunun gözden geçirilmesinin ardından 22 Temmuz 2011 tarihinde reddedilmiştir. Taraf Devlet başvurunun toplum tabanlı gözetimde (*community detention*) tutulmakta olduğunu belirtmektedir.

4.5 Taraf Devlet başvurunun 6, 7 ve 18. madde kapsamındaki iddialarının kabuledilebilir olmadığını, zira başvurunun İhtiyari Protokol'ün 5. maddesi 2(b) fıkrasında

---

⁴ Bu madde Bakanlığa, bu yönde kamu yararı gördüğü durumlarda dosyalara müdahale etme konusunda bir takdir yetkisi vermektedir.

şart koşulduğu üzere iç hukuk yollarını tüketmemiş olduğunu öne sürmektedir. 28 Ekim 2009 tarihinde RRT, DIAC'ın başvurucuya Göçmenlik Yasası kapsamında koruma vizesi vermeme kararını onaylamıştır. Başvurucu RRT kararının yargısal incelemeden geçirilmesini talep etmemiş ve bunu yapmamasına ilişkin herhangi bir gerekçe de sunmamıştır. Taraf Devlet başvurucunun ulusal merciler huzurundaki iddialarının olgusal dayanağının Komite'ye sunulan dayanakla esas aynı olduğunu ve RRT'nin başvurucunun bir koruma vizesi edinme hakkına sahip olmadığı yönündeki kararının Komite huzurundaki somut başvurunun temelini oluşturan meseleyi, yani başvurucunun Senegal'e geri gönderilmesi halinde dini inançlarından ötürü zulme uğrama riski altında olacağı hususunu ele aldığını da eklemektedir. Taraf Devlet ayrıca, RRT kararına yönelik yargısal incelemenin, başarılı olması halinde, başvurucuya RRT tarafından bir koruma vizesi verilmesi talebinin yeniden değerlendirilmesi sonucunu doğuracağını ve bunun da nihayetinde başvurucunun Senegal'e iadesine ilişkin iddialarına ve dolayısıyla Sözleşme kapsamındaki iddialarına telafi oluşturabileceğini ileri sürmektedir. Taraf Devlet bundan başka, RRT kararının yargısal incelemesinin başvurucunun Komite'den Sözleşme kapsamındaki iddialarını değerlendirmesini istemeden önce tüketmesi gereken elverişli bir hukuk yolu oluşturduğunu da savunmaktadır.

4.6 Taraf Devlet, başvurucunun Sözleşme'nin 6. maddesi 1. fıkrası ve 7. maddesi kapsamındaki iddialarını yeterince temellendirememiş olması sebebiyle, bu iddiaların İhtiyari Protokol'ün 2. maddesi uyarınca Komite tarafından kabuledilemez ilan edilmesi gerektiğini öne sürmektedir. Taraf Devlet özellikle, başvurucunun Müridiye Tarikatı veya yine Müridiye tarikatı mensubu olan aile üyeleri tarafından zarara uğratılma riski altında olduğu, zira Senegal'de polisin kendisini koruyamadığını veya korumayacağı yönündeki iddiaları bakımından yeterli kanıt sunmadığını vurgulamaktadır. Taraf Devlet, ulusal yargılamalar sırasında değerlendirilen delillerin ötesinde, başvurucunun yeterli Devlet korumasından yararlanabilecek durumda olmadığı yönündeki iddiasını destekleyecek güvenilir bir kanıt eklememiş olduğu kanaatinde dir.

4.7 Taraf Devlet, eldeki tüm deliller incelendikten sonra RRT'nin şu hususları kabul etmiş olduğunu hatırlatmaktadır: (a) Başvurucu 13 Kasım 1994 tarihinde Hıristiyan olmuştur; (b) Başvurucu Müridiye tarikatına mensup koyu Müslüman bir aileden gelmektedir; (c) başvurucu ve ailesi nüfusun büyük bir çoğunluğunu Müslümanların oluşturduğu Touba şehrinde yaşamaktaydı; (d) başvurucunun ailesi kendisinin Hıristiyanlığı seçmesine karşı çıkmış ve Kasım 1994'te aile üyelerinden ve komşularından bir kısmı başvurucuya saldırarak onu üç gün aç bir şekilde evde tutmuştur; (e) başvurucunun aile üyeleri Müridiye tarikatının onu öldüreceğini veya kellesinin getirilmesi için bir fetva çıkartacağını söylemiştir; (f) başvurucu Touba şehrinde Kaolack'a kaçmış, burada iki erkek kardeşi ve başkaca Müridiye tarikatı üyeleri tarafından bulunarak dövülmüştür; (g) başvurucu 10 yıl Güney Afrika'da yaşamış, ardından Senegal'e ve eski işine dönmüştür, fakat kısa bir süre sonra ailesinin onu aradığını haber alarak, Güney Afrika'ya dönmüş ve ardından Avustralya'ya gelmiştir; (h) başvurucu ailesinin ve aile çevresinin kendisine zarar vermesinden korkmaktadır; (i) başvurucunun ailesi ve çevresi Müridiye tarikatına mensuptur; (j) başvurucunun ailesi ve aile çevresi, Hıristiyanlığa geçmiş olduğu için ona zarar vermek istemektedir ancak bu durumun onların Müridiye tarikatına mensup olmalarıyla bir ilgisi bulunmamaktadır; (k) başvurucunun ailesi ve aile çevresi başvurucuya Hıristiyanlığa geçmiş olduğu için iki kez saldırmış olup, Güney Afrika'da geçirdiği 10 yılın ardından Senegal'e döndüğünde halen onu aramaktaydı ve başvurucunun RRT duruşmasında sunduğu ailesinden gelen bir mektupta dile getirildiği üzere aile halen öfke duymaktadır; (l) ailesi ve aile çevresi tarafından maruz bırakıldığı zulmün temel ve esaslı sebebi başvurucunun dinidir; ve (m) başvurucu, Hıristiyanlığa geçmiş olması

sebebiyle kendisine yönelik kişisel intikam hissi sebebiyle ailesi ve aile çevresinden ufak bir grup tarafından saldırıya uğramıştır.

4.8 Taraf Devlet, RRT'nin kararında başvurunun bir keresinde polisten yardım istemiş olduğuna ve onlardan bunun bir aile meselesi olması ve Müridiye tarikatının çok güçlü olması sebebiyle ona yardımcı olamayacakları cevabını almış olduğuna; ve onu nereye gitse bulacak geniş bir ailesi olması sebebiyle Senegal'in hiçbir yerinde güvende olmayacağına dair sarih bir tespit bulunmuş olmadığını vurgulamaktadır. Taraf Devlet ayrıca RRT'nin, Müridiye tarikatının başvurucaı öldüreceğini veya böyle bir tehditte bulunduğunu yahut kellesi için fetva çıkartılmış olduğunu; başvurunun Müridiye tarikatının kendisine zarar vereceğine dair sağlam temellere dayanan bir korkusu olduğuna; ya da Senegal'in başvurucaı zulümden koruyamayacak durumda olduğuna veya korumaya istekli olmadığına ilişkin iddialarını kabul etmediğini de kaydetmektedir.

4.9 Taraf Devlet başvurunun ilk saldırı olayını polise bildirmediğini, yalnızca ikinci saldırıyı bildirdiğini dile getirdiğini kaydetmektedir. Taraf Devlet, başvurunun ikinci olayı bildirmesinden sonra, bir üst düzey polis memuru tarafından kendisine bunun aile içi bir mesele olması ve "Müridiye'nin Touba şehrinde çok güçlü olması" sebebiyle yapabilecekleri hiçbir şey olmadığını söylediğini iddiasını hatırlatmaktadır. Taraf Devlet'e göre, başvurunun bu iddiası doğru olsa dahi, bu sadece münferit bir hadise olup, Senegal'in başvurucaı dini inançlarından ötürü genel anlamda koruyamadığına veya korumak istemediğine dair bir kanıt oluşturamamaktadır. Her halükârda, RRT bu iddiayı açıkça değerlendirmiş ve başvurunun makul olarak öngörülebilir gelecekte erişebileceği yeterli veya etkili korumalar bulunmadığı yönündeki savını reddetmiştir.

4.10 Taraf Devlet, başvurucaı iki kez saldırıya uğradığını ve hiçbir il veya ilçede güvende olmayacağını iddia etse de, polis korumasına yalnızca bir kez başvurmuş olduğuna işaret etmektedir. Dolayısıyla Taraf Devlet, başvurucaı Senegal polisinin kendisini zarara uğramaktan koruyamayacak durumda olduğu veya korumaya istekli olmadığı yönündeki iddiası için sağlam bir dayanak sunamadığı görüşündedir.

4.11 Taraf Devlet ayrıca, başvurunun ailesinden zarar görmemek için Kaolack dışında Senegal'in başka bir yerine yerleşmeye çalıştığına dair hiçbir delil bulunmadığını dile getirmektedir. Müridiye tarikatı hakkındaki ülke bilgisinin, birtakım hoşgörüsüzlük olayları yaşanmış olabilirse de, Müridiye tarikatının genel anlamda yüksek bir hoşgörü seviyesi sergilediğini izlenimi yarattığını da eklemektedir. Dahası, başvurunun ailesi Müridiye tarikatına üye olmakla birlikte, Müridiye tarikatının başvurucaıya yönelik herhangi bir zararı başlatan, buna göz yuman veya bunu tasdik eden bir örgüt olduğuna işaret eden hiçbir delil bulunmamaktadır.

4.12 Taraf Devlet başvurunun Komite huzurundaki başvurusunun, Avustralya makamları tarafından başvurunun Avustralya hukuku kapsamında bir koruma vizesine hak kazanıp kazanmadığı konusunda karar verilirken halihazırda değerlendirilmemiş herhangi bir yeni materyal içermediğini ve başvurunun koruma talebinin DIAC ve RRT tarafından enine boyuna değerlendirilmiş olduğunu kaydetmektedir. RRT eldeki tüm delilleri inceledikten sonra, başvurunun Senegal'de kendisine sunulmuş yeterli ve etkili Devlet korumasına sahip olduğunu ve dolayısıyla zulüm korkusunun mesnetsiz olduğunu saptamıştır. Yine de, Devlet korumasının yeterli olduğuna ilişkin tespiti karşın, bu tespitin başvurunun kendi aile üyeleri ve onların çevresindeki kişiler tarafından gelecekte zarara uğratılmayacağına dair eksiksiz bir güvencesi olduğu anlamına gelmemesi ve bunun nevi şahsına münhasır ve istisnai koşullar oluşturabilecek olması sebebiyle insancıl nedenlerden ötürü Göçmenlik Yasası'nın

417. maddesi kapsamında bu dosyayı değerlendirilmek üzere sevk etmiştir. Taraf Devlet, “eksiksiz güvence bulunmaması”nın Komite tarafından uygulanan “gerçek risk” kıstasından farklı olduğunu kaydetmektedir. Bakan da sonrasında başvurunun davasına müdahale etmeyi kabul etmemiştir.⁵

4.13 Taraf Devlet, başvurucuya koruma vizesi verilmemesi kararının, ulusal hukuk sisteminin sunduğu üzere esasa dair sağlam bir süreçten ve yargısal incelemeden geçirilerek Avustralya hukukuna uygun bir şekilde usulünce karara bağlandığını dile getirmektedir. Taraf Devlet, Komite’nin belirli bir davadaki olgu ve delilleri değerlendirme görevinin, bu değerlendirmenin açıkça keyfi nitelik taşıdığı veya adaletin hiçe sayılması anlamına geldiği saptanmadığı müddetçe taraf Devletlerin mahkemelerine düştüğü yönündeki görüşüne işaret etmektedir.⁶ Başvurucuya ilişkin yargılamalar bu tür kusurların hiçbirisiyle malul edilmemiştir.

4.14 Taraf Devlet ayrıca, yakın tarihli ülke bilgisinin, Senegal’in başvurucuya yeterli ve etkili koruma sağlayabileceği biçiminde RRT’nin varmış olduğu tespiti teyit ettiğini de savunmaktadır.⁷ Özellikle de, yakın tarihli bilgiler Senegal’in vatandaşlarının yaşam ve güvenliğini korumak amacıyla makul tedbirler almış olduğunu göstermekte olup, bunlar arasında uygun ceza kanunlarının yürürlükte olmasının sağlanması ve polis gücünün ve adalet sisteminin makul derecede etkili ve tarafsız olması yer almaktadır. Bundan dolayıdır ki Taraf Devlet, başvurunun Senegal’de Müridiye tarikatından veya kendi ailesinden kaynaklanan tehditlere karşı yeterli Devlet koruması sağlanmayacağı yönündeki iddiasına kabuledilebilirlik amaçları bakımından yeterince sağlam dayanaklar sunmamış olduğu kanaatinde.

4.15 Taraf Devlet, iade yasağı yükümlülüklerinin Sözleşme’nin 18. maddesine yönelik potansiyel ihlalleri kapsamadığını dile getirmektedir. Bu nedenle Komite’yi, Sözleşme ile konu bakımından bağdaşmaz olması sebebiyle başvurunun söz konusu kısmını kabuledilemez ilan etmeye çağırılmaktadır.

4.16 Esasa ilişkin olarak ise Taraf Devlet, başvuru tarafından 6. ve 7. maddelerle ilgili olarak öne sürülen olguların, Senegal’e iadesinin gerekli ve öngörülebilir bir sonucu olarak telafisi imkânsız bir zarara uğrama riskine ilişkin kıstas eşliğini aşmadığı iddiasındadır.⁸ Taraf Devlet, başvurunun Senegal’e iadesi halinde işkence, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele veya cezaya yahut hayatından keyfi mahrumiyete maruz kalacağına inanmak için esaslı gerekçeler bulunmadığını yinelemektedir. Başvurucuya Senegal’de sağlanan yeterli ve etkili Devlet koruması mevcuttur ve dolayısıyla kendisinin oraya geri gönderilmesi halinde telafisi imkânsız zarara uğraması ne muhakkak, ne de öngörülebilir niteliktedir. Hıristiyanlara yönelik şiddete göz yumulduğu veya herhangi bir şekilde bunun tasdik edildiğine dair hiçbir kanıt, ya da dini bağlılık, inanç veya ibadete dayalı olarak toplumsal şiddete, tacize veya ayrımcılığa ilişkin raporlar bulunmamaktadır. Ülkedeki Hıristiyan ve Müslüman önderler toplumsal gerginlikleri dağıtmak ve diyalogu teşvik etmek amacıyla kamusal bir diyalog sürdürmekte, Senegal hukuku her türlü ayrımcılığı yasaklamakta ve din özgürlüğü sunmakta olup, kanun ve düzen ülke genelinde polis kuvvetlerince etkili bir şekilde yürütülmektedir.

⁵ DIAC tarafından 7 Temmuz 2011 tarihinde 417. maddeye dayanarak bir başka talepte daha bulunulmuş, ancak Bakana sevk konusundaki kılavuz ilkeleri karşılamadığı tespit edilmiştir (bkz. yukarıdaki paragraf 4.4).

⁶ Başvuru No. 541/1993, *Simms/Jamaika*, 3 Nisan 1995 tarihli kabuledilemezlik kararı, paragraf 6.2.

⁷ Taraf Devlet Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanlığı’nın 2008, 2009 ve 2010 yıllarına ait Uluslararası Din Özgürlüğü Raporlarına ve 2010 Senegal İnsan Hakları Raporuna atıfta bulunmaktadır. Şu adresten erişilebilir: www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/2010/af/154366.htm.

⁸ Taraf Devlet Başvuru No. 469/1991, *Ng/Kanada*, 5 Kasım 1993 tarihli Görüşler, paragraf 6.2’ye atıfta bulunmaktadır.

4.17 Taraf Devlet 18. maddeye ilişkin olarak ise, Senegal seküler bir Devlet olduğu ve dini hoşgörü seviyesinin yüksekliğiyle tanındığı için başvurucunun bu iddiasının esastan yoksun olduğu kanaatindedir. Başvurucunun ailesinden zarar görmemek için Touba veya Kaolack dışında Senegal'in başka bir yerine yerleşmeye çalıştığına dair hiçbir delil bulunmamaktadır. Dolayısıyla, Taraf Devlet'e göre, başvurucunun Senegal'e iadesinin gerekli ve öngörülebilir bir sonucu olarak 18. madde kapsamındaki haklarına yönelik bir ihlalle karşı karşıya kalma riski bulunmamaktadır.

Taraf Devlet'in görüşlerine ilişkin başvurucunun yorumları

5.1 Başvurucu 1 Mart 2012 tarihinde, taraf Devletin kabuledilebilirlik ve esasa ilişkin görüşlerine dair kendi yorumlarını sunmuştur. İlk dilekçesinde dile getirilen olguların yanı sıra, kendisinin iç hukuk yollarını tüketmiş olduğunu da belirtmektedir. RRT kararının yargısal incelemesi yolu ancak Federal Sulh Ceza Mahkemesi'ne itirazda bulunmak için uygun bir gerekçesi bulunması halinde kendisine açık olacaktı. Oysa başvurucunun böyle bir gerekçesi bulunmamaktaydı. 1958 tarihli Göçmenlik Yasası'nın 474. maddesi RRT'den gelen itirazları yasaklamaktaydı. Avustralya Yüksek Mahkemesi, Davalı S157/2002-Avustralya kararında (2003), yetki hatalarından mustarip RRT kararlarının Göçmenlik Yasası'nın 474. maddesi kapsamı dışında kaldığına hükmetmiştir. Dolayısıyla, ancak bir yetki hatası içeren kararlara Federal Sulh Ceza Mahkemesi huzurunda itiraz edilebilmekteydi. Müsaade edilen temyiz başvurularına ilişkin bu katı yasal kistasın yanı sıra, Göçmenlik Yasası'nın 486(e) ve (i) maddesi uyarınca, temyiz başarıya ulaşması yönünde makul ihtimaller bulunduğunu yazılı olarak tasdik etme işi temyiz başvurusunu yapan tarafa düşmektedir. Başvurucu, RRT kararının kendi hukuki danışmanı tarafından titizlikle incelenmesi neticesinde 28 Ekim 2009 tarihli kararda herhangi bir yetki hatasına rastlanmamış olduğunu kaydetmektedir. Sonuç olarak, Federal Sulh Ceza Mahkemesi'ne itiraz yolu başvurucuya açık değildir.

5.2 Taraf Devlet'in iddialarını kanıtlayamadığı yönündeki savına ilişkin olarak ise başvurucu, Senegal'e iadesinin gerekli ve öngörülebilir bir sonucu olarak telafisi imkânsız bir zarara uğrama yönünde gerçek bir riskle karşı karşıya olacağı, (a) geniş ailesinin onu ülkede nereye gitse bulacak olması; (b) Senegal'in dört bir yanında faal olan Müridiye tarikatının kendisini bulacak ve öldürecek olması; ve (c) polis bu konuyu bir aile meselesi addetmesi ve dahil olmak istememesi sebebiyle kendisini korumayacak olması dolayısıyla Senegal'de yerleşebileceği güvenli bir bölgenin bulunmadığı iddialarını destekleyen sağlam gerekçe ve delillerin varlığını tekrarlamaktadır. Ayrıca polis başvurucuya, Müridiye tarikatının çok güçlü olduğunu söylemiştir. Dahası, Senegal'deki polis memurlarının yüzde 95 kadarı Müslüman olup, birçoğu Müridiye tarikatına mensuptur.

Komite huzurundaki meseleler ve muhakemeler

Kabuledilebilirliğe ilişkin değerlendirmeler

6.1 İnsan Hakları Komitesi'nin, bir başvuruda yer alan iddiaları değerlendirmeye geçmeden önce, içtüzüğü'nün 93. maddesi uyarınca, başvurunun Sözleşme'nin İhtiyari Protokolü kapsamında kabuledilebilir olup olmadığına karar vermesi gerekmektedir.

6.2 Komite, İhtiyari Protokol'ün 5. maddesi 2. fıkrası uyarınca şart koşulduğu üzere, aynı meselenin başka bir uluslararası soruşturma veya çözüm usulü çerçevesinde incelenmekte olmadığını tespit etmiş bulunmaktadır.

6.3 Komite, taraf Devlet'in başvuruçunun Mülteci İnceleme Mahkemesi kararına karşı Federal Sulh Ceza Mahkemesi huzurunda itiraz yoluna başvurmamış olması sebebiyle iç hukuk yollarını tüketmemiş olduğunu öne sürdüğünü kaydetmektedir. Komite, başvuruçuların İhtiyari Protokol'ün 5. maddesi 2(b) maddesindeki şartı karşılayabilmek için, belirli bir olayda etkili görünen ve başvuruçudan fiilen elverişli bulunan tüm iç hukuk yollarından yararlanmış olması gerektiğine ilişkin içtihadını hatırlatmaktadır.⁹ Somut olayda Komite, başvuruçunun, Mülteci İnceleme Mahkemesi'nin 28 Ekim 2009 tarihli kararında herhangi bir yetki hatası bulunmaması sebebiyle Göçmenlik Yasası'nın ilgili içtihadta yorumlanan mevcut hükümleri uyarınca Federal Sulh Ceza Mahkemesi huzurunda başvurabileceği hiçbir yargısal inceleme yolu bulunmadığı biçimindeki iddiasına işaret etmektedir. Komite başvuruçunun bu beyanına Taraf Devletçe itiraz edilmemiş olduğunu kaydederek, buradan hareketle başvuruyu İhtiyari Protokol'ün 5. maddesi 2(b) maddesi kapsamında değerlendirmesine bir engel bulunmadığı kanaatine varmaktadır.

6.4 Komite, taraf Devlet'in, başvuruçunun Sözleşme'nin 6. ve 7. maddeleri kapsamındaki iddialarını sağlam temellere dayandırmamış olması sebebiyle İhtiyari Protokol'ün 2. maddesi uyarınca başvuruçunun kabuledilebilirliğine ilişkin itirazına işaret etmektedir. Ancak Komite kabuledilebilirlik amaçları bakımından, başvuruçunun Senegal'e zorla iadesinin Sözleşme'nin 6. ve 7. maddeleriyle bağdaşmayacak bir muamele riskine yol açacağına ilişkin korkularının sebeplerini, Hıristiyanlığı seçmiş biri olarak iki kez saldırıya uğradığı geçmiş deneyimlerine ve talep ettiği halde polisten koruma elde edememiş olduğu iddiasına dayanarak yeterince izah etmiş olduğu sonucuna varmaktadır. Bu nedendir ki Komite, başvuruçunun 6. ve 7. madde kapsamındaki iddialarını İhtiyari Protokol'ün 2. maddesi kapsamında kabuledilebilir bulmaktadır.

6.5 Taraf Devlet'in Sözleşme'nin 18. maddesinin egemenlik alanı dışında uygulanamayacağına ilişkin savı bakımından ise Komite, başvuruçunun bu madde kapsamındaki iddialarının 6. ve 7. maddeler kapsamındaki iddialarından ayrıştırılarak ele alınamayacağı, bu nedenle esastan değerlendirilerek karara bağlanması gerektiği kanaatinde-dir.¹⁰

6.6 Komite bu başvuruyu Sözleşme'nin 6. maddesi 1. fıkrası, 7. maddesi ve 18. maddesi kapsamında meseleler uyandırır görüldüğü kadarıyla kabuledilebilir ilan etmekte ve bunları esastan değerlendirmeye geçmektedir.

Esasa ilişkin değerlendirmeler

7.1 İnsan Hakları Komitesi somut başvuruyu, İhtiyari Protokol'ün 5. maddesi 1. fıkrası kapsamında öngörüldüğü üzere, taraflarca kendisine sunulmuş olan tüm bilgiler ışığında değerlendirmiş bulunmaktadır.

7.2 Komite, başvuruçunun, 1994 yılında İslamiyet'ten Hıristiyanlığa geçtiği için, Senegal'e geri gönderilmesi halinde Müridiye tarikatı veya kendi ailesi tarafından fiziksel zarara uğratılacağı veya öldürüleceği iddiasında olduğunu kaydetmektedir. Komite,

⁹ Bkz. başkalarının yanı sıra, Başvuru No. 1959/2010, *Warsame/Kanada*, 21 Temmuz 2011 tarihli Görüşler, paragraf 7.4 ve Başvuru No. 1003/2001, *P.L./Almanya*, 22 Ekim 2003 tarihli kabuledilemezlik raporu, paragraf 6.5.

¹⁰ Bkz. Başvuru No. 2007/2010, *X/Danimarka*, 26 Mart 2014 tarihli Görüşler, paragraf 8.4.

başvurucunun Kasım 1994'te ailesi tarafından saldırıya uğradığı, ailesinin Müridiye tarikatı tarafından aleyhinde bir fetva çıkartılması tehdidinde bulunduğu ve Kaolack şehrine kaçmasının ardından yerinin tespit edilerek Müridiye tarikatından başka üyelerle birlikte ailesi tarafından çok ciddi şekilde dövüldüğünü iddia ettiğini belirtmektedir. Komite ayrıca, başvurucunun, Senegal'de kendisine sağlanmış hiçbir Devlet koruması bulunmadığı iddiasını da kayda geçirmektedir. Komite, Mülteci İnceleme Mahkemesi'nin davadaki olayların büyük bir kısmını kabul etmekle birlikte, başvurucunun Müridiye tarikatı tarafından verilecek bir zarar riskiyle karşı karşıya olduğu konusunda ikna olmadığını ve Senegal'de yeterli Devlet korumasının sağlanacağı kanaatine varmış olduğunu kaydetmektedir

7.3 Komite, taraf Devletlerin, Sözleşme'nin 6. ve 7. maddelerinde öngörüldüğü üzere telafisi imkânsız bir zarar yönünde gerçek bir risk bulunduğu inanmak için esaslı sebepler bulunduğu hallerde, kişinin ülkeden ihraç, sınırışı, iade edilmemesi veya başka bir şekilde gönderilmemesi yükümlülüğüne atıfta bulunan 31 No'lu genel yorum beyanını hatırlatmaktadır.¹¹ Komite aynı zamanda, genel olarak, böyle bir riskin var olup olmadığının tespiti açısından olguları ve delilleri incelemek veya değerlendirmenin Sözleşme'ye taraf Devletlerin organlarına düştüğünü de hatırlatmaktadır.¹²

7.4 Somut olayda Komite, başvurucunun mültecilik iddiasının taraf Devlet makamlarınca ayrıntılı bir şekilde incelendiğini ve başvurucunun sağlam temellere dayanan bir zulüm korkusu bulunmadığı sonucuna varıldığını kaydetmektedir. Başvurucu bu iddiayı reddeden Mülteci İnceleme Mahkemesi kararına karşı yargısal inceleme talebinde bulunmamış olup, RRT kararında herhangi bir usulsüzlük olduğunu da öne sürmemektedir. Komite, RRT'nin başvurucunun 1994 yılında Hıristiyanlığı seçmiş olduğunu; Kasım 1994'te ailesinden bazı kişilerin kendisine saldırdığını ve üç gün aç bıraktığını; ardından kaçıp gittiği Kaolack'ta yine aile üyeleri ve birtakım Müridiye tarikatı mensuplarınca bulunarak saldırıya uğradığını kabul ettiğini belirtmektedir. RRT, başvurucuya yönelik her türlü tehdidin Müridiye tarikatından değil kendi ailesinden ve aile çevresinden kaynaklandığı sonucuna varmış ve başvurucunun, Senegal'in hiçbir yerinde kendisine yeterli ve etkili Devlet koruması sağlanmayacağı yönündeki iddiasını reddetmiştir. Komite ayrıca, başvurucunun neden Senegal içerisinde başka bir yere taşınmadığına dair hiçbir başkaca gerekçe sunmamış olduğuna da değinmektedir. Komite, başvurucunun taraf Devlet makamlarının karar alma sürecinde gereğince dikkate almadığı herhangi bir risk faktörüne veya başkaca herhangi bir usulsüzlüğe işaret etmemiş olduğunu görmektedir. Başvurucu, taraf Devlet makamlarının vardığı olgusal sonuçlara katılmamaktadır, ancak bunların açıkça mantıksız olduğunu da kanıtlamamaktadır. Bu nedendir ki Komite, Senegal'deki yetkililerin genel olarak başvurucuya, kendisinin fiziksel güvenliğine yönelik tehditlere karşı tarafsız, yeterli ve etkili koruma sağlamak konusunda istekli ve becerikli olmayacağını kanıtlanmamış olduğu ve kendisinin Touba'dan daha uzakta, böyle bir korumanın sağlanabileceği bir yere yerleşmesi yönündeki bir beklentinin mantıksız olmayacağı sonucuna varmaktadır. Komite'nin, başvurucunun böyle bir yere ancak taraf Devlet'in yeterli ve etkili korumanın sağlanacağını tespit etmesi halinde geri gönderilmesi kaydıyla, Senegal'e iadesinin taraf Devlet'in Sözleşme'nin 6. veya 7. madde kapsamındaki yükümlülüklerini ihlal edeceği sonucuna varması mümkün değildir.

¹¹ Bkz. Sözleşme'ye taraf Devletlerin genel hukuki yükümlülüklerin içeriği hakkındaki 31[80] No'lu genel yorum beyanı.

¹² Bkz. Başvuru No. 1763/2008, *Pillai ve diğerleri/Kanada*, 25 Mart 2011 tarihli görüşler, paragraf 11.4. Ayrıca bkz. Başvuru No. 1819/2008, *A.A./Kanada*, 31 Ekim 2011 tarihli kabuledilemezlik kararı, paragraf 7.8 ve Başvuru No. 2049/2011, *Z./Avustralya*, 18 Temmuz 2014 tarihli görüşler, paragraf 9.3.

7.5 Başvurucunun 18. madde kapsamındaki iddialarına ilişkin olarak Komite, 7.4. paragrafta vardığı kanaatlere atıfta bulunmaktadır ve aynı temele dayanarak, başvurucunun Senegal'e iadesi halinde bu maddeyle bağdaşmayacak bir muameleye ilişkin gerçek bir riskle karşı karşıya kalacağı sonucuna varmanın mümkün olmadığını saptamaktadır.

8. Medeni ve Siyasi Haklara ilişkin Uluslararası Sözleşme'ye ek İhtiyari Protokol'ün 5. maddesi 4. fıkrası uyarınca hareket eden İnsan Hakları Komitesi, başvurucunun Senegal'e iadesinin Sözleşme'nin 6, 7 veya 18. maddesi kapsamındaki haklarını ihlal etmeyeceği kanaatindedir.

Ekler

Ek I

[Orijinal: İngilizce]

Komite üyeleri Gerald L. Neuman ve Yuji Iwasawa'nın (katılan) ortak görüşü

Komite'nin Görüşlerine tümüyle katılmaktayız. Ayrı görüş kaleme almamızın sebebi yalnızca, Komite'nin 7.4. paragraftaki istişaresinin, uluslararası insan hakları hukukunun yanı sıra uluslararası mülteci hukukunun da temel bir kuralı olan “dahili kaçış alternatifi” diye adlandırılan yerleşik prensibi yansıtıyor olduğuna işaret etmektir. Bireyler kendi Devletlerinin korumasından yararlanabilecek durumdaysa uluslararası korumaya muhtaç değildir; Devlet içerisinde başka bir yere yerleşmek kişileri yerel bir riskten koruyabilecekse ve mevcut koşullar altında başka bir yere yerleşmek mantıksız değilse, bu durumda güven içerisinde yaşayabilecekleri bir yere geri gönderilmeleri zulüm riski olan yere geri göndermeme prensibini ihlal etmez. Bkz. örneğin Başvuru No. 1897/2009, *S.Y.L./Avustralya*, 24 Temmuz 2013 tarihli kabuledilemezlik kararı, paragraf 8.4; *Sufi ve Elmi/Birleşik Krallık*, Başvuru No. 8319/07 ve 11449/07 (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2011), paragraf 266; ve *Omeredo/Avusturya*, Başvuru No. 8969/10 (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2011) (kabuledilemezlik kararı).

Komite üyesi Dheerujlall B. Seetulsingh'in (katılan) müstakil görüşü

Somut olayda Devlet tarafından herhangi bir ihlalin söz konusu olmadığı noktasında çoğunlukla aynı sonuca varmakla birlikte, bu tespitin 7.4. paragraf sonunda belirtilen koşula tabi olmaması gerektiği kanaatindeyim. Zira bu koşul, Komite'nin görüşlerine uyulması bakımından güçlük oluşturabilecek derecede epey bir belirsizlik yaratmaktadır. Komite'nin, başvurucunun neden Senegal'de başka bir yere taşınamayacağına dair hiçbir gerekçe sunmamış olduğu yönünde vardığı tespit ışığında, dahili kaçış doktriniyle tesis edildiği üzere kendi Devletin korumasından yararlanma yükü başvurucuya düşmektedir. Senegal'de yeterli ve etkili korumanın nerede mümkün olduğunu belirleme vazifesi taraf Devlet (Avustralya) makamlarına düşmemektedir. Onların üzerine düşen vazife, Senegal'in dini hoşgörüyü sahip seküler bir Devlet olduğuna dair güvenilir bilgi edinmekle sınırlıdır.

Komite üyesi Fabián Omar Salvioli'nin (katılan) müstakil görüşü

1. *B.L./Avustralya* davasında (Başvuru No. 2053/2011) Sözleşme'ye yönelik bir ihlal bulunmadığı konusunda Komite kararına katılıyorum, ancak Komite'nin bu sonuca ulaşmasında kullandığı gerekçeye katılmıyorum.
2. Avustralya makamlarının başvurusunun mülteci statüsüne ilişkin başvurusunu gereğince değerlendirmiş ve başvurusunun bu karara dair yargısal incelemeye başvurmamış olduğunu anlamaktayım.
3. Başvurucu, Senegal Devleti tarafından zulme uğratılabileceğini veya Senegal'de saldırıya hedef olabileceğini ya da Senegal Devleti'nin göz yumması veya hoş görmesi neticesinde yaşamına yönelik tehditlerin söz konusu olabileceğini makul şüphenin ötesinde kanıtlayabilmiş değildir. Kanaatimce, Komite'nin kararını dayandırması gereken gerekçeler bunlardır.
4. Komite, "başvurucunun neden Senegal içerisinde başka bir yere taşınmadığına dair hiçbir başkaca gerekçe sunmamış olduğu" biçiminde bir ifade kullanmamalıydı (paragraf 7.4). Komite'nin "[başvurucunun] Touba'dan daha uzakta, böyle bir korumanın sağlanabileceği bir yere yerleşmesi yönündeki bir beklentinin mantıksız olmayacağı" sonucuna varmış olması da bir talihsizliktir (paragraf 7.4).
5. Komite, kararlarını hiçbir zaman "dahili kaçış alternatifi" veya "dahili yer değiştirme alternatifi" doktrinlerine dayandırmamıştır. Bunu somut davada da yapmadığı ve yukarıda dile getirilen savların Komite'nin kararına yol açan gerekçede olsa olsa çok ufak bir derecede rol oynadığı kanaatindeyim.
6. Bu doktrinlerin Komite'nin istişarelerinde benimsenmesi, müstakbel davaların değerlendirilmesinde bir gerilemeye yol açacak olup, Komite tarafından yerleşik içtihadında bugüne dek tesis edilmiş olan koruma standartlarını zedeleyecektir.
7. İlerleyen zamanlarda Komite'nin, somut davaya benzer olaylarda uygulamasını bulandırabilecek yersiz analizlerden kaçınacağını umuyorum. Bir kişi sahiden, bir taraf Devletten başka bir Devlete (bu Devlet Sözleşme'nin bir tarafı olsun veya olmasın) iade edilmesi veya sınır dışı edilmesi halinde Sözleşme'nin 6. maddesine veya 7. maddesine yönelik ihlallerin mağduru haline gelme riski altında olacaksa, Komite mağdurun gönderileceği ülke içerisinde daha güvenli bölgeler olup olmadığına bakılmaksızın ihlal tespitinde bulunmalıdır.